Ціна 25 гр

Należytosc pocztową opłacono ryczałtem.

НАРОДНЯ СПРАВА

Український тижневий часопис.

Ч. 12. Львів, дня 23. грудня 1928. Рік I.

АДРЕСА: „Народня Справа“, Львів, вул. Боїмів 4. — — — — — — — Телефон 30—13.

Наші сільські хористи.

Це є хор в селі Мужиловичі, повіт Городок. Цей хор зорганізував і вивчив співати (так церковних як і світських пісень) п. диригент Осадчий, що власне займається органiзованням сільських хорів. Варто, щоби по всіх наших селах зорганізувалися такі гарні хори, які могли би і в церкві гарно заспівати і давати народні концерти в читальнях.

Ми вже виплатили 10 запомог по 120 золотих.

Кому признала наша Редакція сему, осьму, девягу і десяту запомогу?

1) Андрієви Биньчови з Вульки, повіт Сянік, відійшла корова 24. листопада, а передплату дав 22. жовтня.

2) Василеви Дендюкови з Підсокола п. Соколівка пов. Золочів відійшла корова 4. грудня, а заплатив 2. листопада.

3) Іванови Ґайді з Бариша, пов. Бучач відійшла корова 25 листопада, а заплатив 25 жовтня.

4) Миколі Пікулякови с. Стефана з Радельча пов. Дрогобич відійшла корова 1 грудня, а заплатив передплату 30 жовтня.

Цим всім чотиром господарям **виплачуємо запомоги по 120 золотих,** бо в день випадку вони всі були вже місяць нашими передплатниками. Крім того ще прийшло кілька зголошень про випадки між худобиною, але вони ще в провіренню і відповідь на них буде поміщена в слідуючим числі.

Натомісць Ісаюкови Мойсієви з Заврова ґм. Майків відійшла корова 1. листопада, а передплату виплатив 6 грудня, то є аж по випадку, — отже йому запомоги виплатити не можемо.

При тім щераз звертаємо увагу, що зголошення про випадок — як ми вже писали — належить вислати сейчас а найдалі **в 48 годин по випадку,** з посвідкою від уряду громади і оглядача худоби а де є наш муж довіря, то і від нього. Пізніших зголошень не будемо узгляднювати.

—o—

Буде далі слідство.

Соймова Комісія закінчила обради про події 1. листопада у Львові. Українські посли на тій комісії виказували, що ще не викрито, хто збезчестив польські памятники, а польська молодіж ще давніше допускалася збезчещення українських свят (приміром в Городку). Далі нарікали українські посли, що польські власти у Львові не перешкодили польським демонстрантам нищити українські установи. На це сказав директор політ. департаменту в імені міністра внутрішних справ, що поліція у Львові нестала на висоті свого завдання так супроти українських як і польських демонстрантів, і за це уряд перевів у львівській поліції основні зміни. — Стало на тім, що переголосували посли з „одинки“, що в тій справі має бути переведене слідство. Але що посли з „одинки“ признали, що події 1. листопада завинили українці, — то виходить, що слідство буде лише над українцями. Внесок польських „ендеків“, які домагалися острого покарання українців і то не тільки демонстрантів але й політичних провідників, перепав. Також перепав внесок українських послів, які домагалися, щоби до відвічальности потягнути і польських демонстрантів за знищення українських установ та щоби цим установам виплатити відшкодовання. Польські демонстранти накоїли нашим установам шкоди на півтора міліона золотих, і це, як тепер видно, — все пропало.

Акт обжалування.

На голову „Луга“ з Рекшина, пов. Бережани, Стефана Дудика, виготовив прокуратор в Бережанах акт обжалування за це, що Дудик мав зневажити польський державний знак (орел) тим, що обліпив його болотом.

Опамятайте їх!

(Про злочини на селі).

Хто пильно читає нашу ґазету, той певне звернув увагу на ті новинки, в яких пишемо про всякі злочини, криваві бійки і сварки по наших селах. Богато таких новинок дістаємо зі сіл і декотрі з них друкуємо, а решту кидаємо до коша, бо на всі ті убийства, каліцтва і инші злочинства, які тепер діються по селах, не сталоби місця, хочби цілу ґазету ними задрукував. Але нарешті ці описи страшних, диких розправ перестанемо містити, бо вони обридли нам і обридли певно кождому нашому читачеви, бо аж гидь збирає читати їх, а потім і соромно і жаль робиться за наші села.

Що то там таке коїться? Нема свята ні неділі, нема майже жадного весілля, празнику, чи иншої оказії, щоби один парубок другому не розвалив каменем голови не пробив ножем, або не прострілив чи й застрілив кого з кріса або з револьвера. А коли тепер іти в неділю через неодно село, то аж вуха нераз треба затикати від диких вигуків. Сумно, але правдиво. Деякі наші села страшно здичіли, і там де перед війною якась бійка мало коли траплялася, тепер ніхто не дивується, як впаде труп, або як когось везуть до шпиталю.

Яка причина тому і як тому зарадити? Причин богато і не будемо тай навіть не можемо всіх вичисляти. Згадаємо лише, що тепер по війні, в тих краях, де була війна, всюди помітний такий упадок і така буйна дикість. В деяких сторонах, як от в західній Галичині, або навіть в деяких околицях такої культурної Німеччини, діються богато більше вирафіновані і страшніші злочини, як по наших українських селах. Але це не є для нас жадна потіха. Ми знаємо тільки одно, — що перед війною були наші села на загал спокійні, а тепер у них повно злочиньства. І знаємо, ще одно: що до злочиньства приходить звичайно ізза дурнички і то майже все між пяними парубками, та що тих злочинів більше по тих селах, де нема жадного культурного життя, — нема „Лугу“ ні „Сокола“, ні читальні, ні аматорського гуртка.

І це зовсім зрозуміле. Молодіж усюди буйна, мусить „вишумітися“. Але чому вона в нас „шумить“ так погано і некультурно, що неодин до гробу йде, — а в других краях, приміром, в Чехах, або ще більше в такій Данії чи Норвеґії чи Швеції — не чути про злочини на селі? Тому, що там молодь 1) не пє горівки і 2) всю свою буйну силу й охоту зуживає инакше: належить до ріжних культурно-освітних і руханкових та спортових товариств і гуртків.

Тож, щоби і наші всі села прибрали зовсім культурний вид, мусимо передусім скасувати горівку. В жаднім селі не сміє бути коршми. Тоді спокійно буде. Твереза людина ніколи не зробить із мухи вола і не буде різатися через дрібничку. А далі: треба наклонювати молодіж, щоби записувалася в члени „Луга“, „Сокола“, читальні „Просвіти“, Амат. Гуртка, де проводилаби вільний час на хосенних вправах, на читанню, на культурній розривці, чи на иншім заняттю, що дає внутрішне вдоволення і робить чоловіка чоловіком, а не звіриною. Така культурна молодіж прислужиться свойому народови і нарід може по-

кладати на ній надію, а пяне парубоцтво є лише шкідливою колодою у ніг народа, який змагає до кращої долі.

Тому всі наші сільські інтелігенти і свідомі селяне, так старші як і молоді, повинні присвятитися тому, щоби нарозумлювати, опамятовувати і навертати на властиву дорогу тих бідних упавших односельчан, що люблять горівку і бійку і є на дорозі до — криміналу. Мусимо їх нарозумити добрим словом і своїм добрим прикладом, бо вони є соромом для народу і великою перешкодою в здобуванню загального добра. (Ю.)

Що в світі чувати?

Ми писали в попереднім числі, що в місті Люґано, в Швайцарії, зібрався 10. грудня

Союз Народів

на 53 нараду. Ми вже й писали колись, що це є — той Союз Народів. Це ніби спілка держав, що умовилися, аби спільними силами завести лад і спокій у світі, а всі спори вирішувати мирно, полюбовним судом, а не війною. Та це тому Союзови не вдалося зробити, на світі, як був неспокій, так і є, як були війни, так є. А це тому, що направду той Союз Народів, то є спілка, в якій крім Німеччини ведуть перед ті держави, що виграли війну і захопили богато чужої землі і чужого народу в свої руки. Вони хотять за всяку ціну задержати те, що здобули силою і тому всі їхні балачки про мир і згоду та про розброєння є пусті і нічого не поможуть. Всі вони зброяться, одна держава поперед другої, і готовляться до війни, о много страшнішої, як була світова. Отже це на ділі спілка держав, які хотять держати в своїх кігтях цілу Европу — тай инші частини світа, але силою. Та навіть і це їм не вдається — а то тому, що самі вони між собою сваряться і навіть між ними приходить до проливу крови. Просимо тільки подумати, що

Польща і Литва

також є членами Союзу Народів, але чи між ними є мир і згода і чи вони слухають того Союзу? Та де там! Польща і Литва це два непогоджені ще сусіди, що їм пішло о межу і не хотять удатися до жадного суду. Литва каже, що

місто Вильно

з Виленщиною, яку забрав польський генерал Желіґовскі ще в 1921 році, це литовська земля, а Вильно це литовська столиця, і Литва не буде з Польщею говорити, доки не дістане своєї столиці, то є міста Вильна, назад. Польща знову твердить, що то все її, бо Вильно належало колись, ще за польських королів, до Польщі, ще тоді, як на якийсь час (буде тому около 500 літ) вдалося Польщі заволодіти Литвою і Україною і коли поляки з утіхи говорили:

„В імен Ойца й Сина —
То една модлітва,
Нех жие Єдина
Польска, Русь і Літва“!

Та литовці це нині свідомий і завзятий нарід і не журиться тим, що колись було, але створив собі в 1918 р. свою самостійну державу і хоче прилучити до неї всі ті землі, які вважає за литовські.

Цей польсько-литовський спір був уже нераз на нараді Союза Народів, та що з того! Союз каже: „погодіться“!, а Литва і Польща ніби висилають свої делеґації до переговорів, та через Вильно ті делеґації не можуть зговоритися. І тепер на цім зїзді Союзу народів знову заговорили про Литву й Польщу. Литовський голова міністрів Вальдемарас (він за Української держави в 1917 і 1918 році був українським урядником) сказав тепер знову промову про те, чому то не може прийти до згоди між Литвою і Польщею. Пишуть, що він підчас промови вийняв з кишені якісь почтові картки і показував їх усім політикам. Ці картки ніби надійшли з Німеччини до Литви і їх литовська почта сконфіскувала, бо на них щось таке намальоване, що осмішує Вольдемараса і литовський уряд. І Вальдемарас доказував, що на його думку фабрикують такі картки поляки, — то годі литовцям жити в згоді з таким народом, який Литву хоче осміяти перед самими литовцями. І знову не перший раз повторив Вальдемарас, що Литва не зречеться Вильна. Польські ґазети стараються також осміяти цего литовського міністра і пишуть, що з него всі політики сміялися, але ми не дуже в те віримо, бо чого вони мали сміятися? А вже найменче певно сміялися польські політики, бо їм зовсім не до сміху, коли чують, що мала Литва не уступає ні кроку від своїх домагань.

Нарешті постановили в цій справі, що утвориться ще якусь дорадчу комісію для провірення цілої литовсько-польської справи і на слідуючім засіданню знов будуть далі радити над Литвою й Польщею. В резолюції Союзу прочитали, що границі між Литвою й Польщею уважається за сталі, але Вальдемарас заявив зараз, що годиться лише на ту точку резолюції, де говориться про комісію. Отже знову не погаджено справи, бо коли ті пани щось рішають, а Литва не слухає, то це не є жадне полагодження.

Та Союз Народів ще має більше таких членів, що не можуть погодитися між собою. Ось ми вже писали — що між Францією й Італією не дуже добре, часто між Францією й Англією не теє, — ну, а тепер прийшло таки до оружної розправи між двома державами полудневої Америки, Параґваєм і Болівією, а треба знати, що ці оба краї є також членами Союзу Народів! Болівія, величезний край, 5 разів більший від Польщі, а Параґвай майже дорівнює Польщі. Між цими обома краями пішов спір за нафтові терени, що лежать на пограниччу цих держав.

Союз Народів вислав до цих держав телеґраму, щоби перестали воювати, але видно, що вони не дуже шанують ту телеграму, бо доси навіть порядно не відписали Союзови — а на їхній границі далі стрілянина!

На тім зїзді Союзу Народів приходить до численних приватних стріч і розмов між міністрами всяких держав і ці розмови часто важніші, як ті всі наради. Бо два міністри в чотири очі побалакають собі ліпше, як на салі нарад — і нераз на такій стрічі прирікають собі потайну приязнь, а перед другими вдають ворогів, така облуда між тими політиками!

От і тепер зійшовся французький міністер з італійським, щось пошушукали між собою і кажуть, що вже все буде між ними згода, хоча досі між Францією й Італією було дуже зле.

Та важніша була

нарада трьох міністрів:

французького, англійського і німецького (Бріянд, Чемберлен і Штреземан). Вони говорили про те, чи можна би вже забрати з німецького надреневського краю французькі війська. Французький міністр спершу не годився і казав, що забере військо аж тоді, як німці заґварантують, що заплатять всі воєнні відшкодовання в такій сумі, яку тепер наложуть на Німеччину знавці фінансісти. Але потім на домагання Штреземана згодився на те що

Франція забере свої війська з над Рену

як лиш знавці-фінансисти пічнуть устійнювати суму німецьких довгів.

Отже нарешті Німеччина скоро вже буде вільна від французької опіки. З того дуже невдоволені поляки. Польські політики і польські ґазети бояться, що як Німеччина буде мати розвязані руки з Францією, то може зачепити Польщу. Чи так може бути, не бере-

Читання з історії України.

Який великий український нарід і його земля? — Чому варто читати історію України?

Велика, широка і прекрасна наша українська земля. А тому українська, що на ній скрізь, куди не підеш, живе український нарід, що має однакову минувшину, однакові звичаї, і одну мову — українську. Якби наш галицький лемко, або гуцул пішов ген, аж на Полтавщину, то зрозумівби все до чиста, що говорилиби йому тамошній селянин, і той зрозумівби нашого чоловіка, бо хоча говір полтавців трошки й ріжниться від нашого галицького говору, особливо від гуцульського, то все таки це одна українська мова. Один другому пояснивби кілька чи кільканацять слів і вже говорилиби з собою, як рідні брати. Але якби наш селянин забрив далі на північ, десь під Москву, то вже не зрозумівби мови тамошнього селянина. Бо це вже другий нарід: московський. Це він пізнавби і по инакшим вигляді того чоловіка, що це не наш, не українець, так як у нас кождий пізнає жида, хочби цей і обголив пейса і перебрався по панськи або навіть по мужицьки.

Український нарід заселює величезні простори землі, які зачинаються від сходу на Кубані, а кінчаться на заході за рікою Сяном. Досить сказати з грубша, що від одного кінця української землі до другого, то значить від Кубані до Сяну є около три тисячі кільометрів. Подумайте, скільки то днів треба би йти чоловікови, щоби пройшов цілу українську землю! Якби йти кождий день 30 кільометрів, то треба би йти зо три місяці.

Український нарід великий, так, як і його земля. Тепер начисляють усіх українців до 40 міліонів. Щоби собі ясніше уявити це число, то скажемо, що якби один українець станув за другим, то той „гусак“, числячи на пів метра місця для одного, тягнувсяб на 20 міліонів метрів, то є 20 тисяч кільометрів, отже то буби вуж понад 6 разів довший, як ціла Україна. А щоби той цілий похід міг зміститися на просторі від Кубані до Сяну, то мусілоби ставати по шестеро в ряд один ряд за другим, то бубви похід довгий на яких 350 миль.

Не всі українці живуть на своїй рідній землі. Богато живе в Америці, північній і полудневій, куди виїхали за заробітками, богато в далекій Азії, на так званім Зеленім Клині, є трохи і на Сибірі, і в Росії; куди то недоля не загнала наших людей! Але не живе їх в чужих землях більше як два міліони, решта живе на свій український землі, хоч тепер і під чужою владою. Найбільше, бо около 28 міліонів живе на Україні за Збручем, по обох боках Дніпра і ген на Херсонщині, над Доном та на Кубані. Всі ті землі є тепер під владою московських большевиків. Около 9 міліонів українців живе в Східній Галичині, на Волині, в Холмщині, Полісю і Підляшу, а всі ці землі є тепер під Польщею Доброго пів міліона українців живе на Буковині і в Бесарабії, що тепер під Румунією, а пів міліона на Закарпатській Україні під Чехословаччиною.

Яка нині доля українського народу, це ми всі знаємо. Бідний він нині, невільний, угнетений, з тугою жде кращих часів. Та треба знати, що не все він такий був. Мав колись український народ свою могутню державу і жив свобідний сотки літ і всі з ним рахувалися і не один його боявся і не один просив помочі.

Ну, добре — спитає дехто — а чомуж наш нарід нині так ослаб і втратив навіть ту самостійність, що по довгій неволі здобув собі був у 1917 і 1918 році? Щоби це все належно зрозуміти, треба знати минувшину свого народу. Треба знати, як він колись жив з давен давна, що його підносило, а що валило,

мося нині судити, — скажемо лише, що як Німеччина стане знову сильною державою і буде мати за собою руку Америки, то не одно в світі може дуже змінитися.

От — і все, що сталося за цей тиждень в тім Союзі Народів. А що чувати деінде?

В Румунії були вибори

до парляменту. Майже всі вибрані посли є з тої партії, яка тепер має владу в руках (румунська хлопська партія - „заріністи“). Впрочім то негко зробити. Хто має власть, той переведе вибори — ми це знаємо по „одинці“ - головно на Волині. Послами вийшло лише пять українців з Буковини, а д-р Золозецький. сенатором.

Небаром будуть

вибори в Італії

але диктатор Мусоліні вже наперед сказав, що вийдуть послами лише його приклонники („фашисти“), так що ці вибори не принесуть нічого нового. Новий парлямент Італії не буде мати ніякого значіння, він буде робити все на команду уряду і одної особи: Мусоліні! Щось подібного є тепер в Польщі з послами „одинки“.

По останніх виборах до соймів

в Чехословаччині

пічне радити також сойм закарпатської України в Ужгороді, до якого увійшло кілька українців, чехів і мадярів. Та цей сойм має властиво дуже мало значіння, бо всю владу буде й надалі виконувати чеський губернатор, хотяй чехи присягали в 1918 році, що дадуть Закарп. Україні повну самоуправу (автономію):

Ну, а що чувати в нашій політиці? Нічого нового..

В польськім соймі

промовляли на буджетовій комісії два українські посли Хруцький і Луцький, обстоювали права українського народу під Польщею. Їм відповів міністр рільництва Незабитовскі, подібно, як відповівби кождий польський „ендек“ — в Галичині. Він сказав, що „руский нарід“ чуеться добре і є гарно настроєний до польського уряду, бо в українцях під Польщею є аж три четвертини польської крови. От що сказав міністр — а це треба розуміти ніби так, що: ви українські посли не маєте що говорити і жалуватися, все є добре і ліпше вже не може бути. — Польські газети пишуть, що ця відповідь міністра означає, що тепер польський уряд буде відноситися до українських послів „инакше“, як відносився, бо на думку польських газет поляки поводилися досі з нашими послами трохи за „делікатно“. Отже справді нічого нового, бо то, що сказав міністр Незабитовскі, ми вже давно чули і зовсім тим не журимось ані не цікавимося.

Тепер розїхався польський сойм на святочні ферії і зїдеться аж по нашім Різдві.

Посилайте датки на Всенародній Дар Українським Інвалідам на адресу: „Українське Товариство Допомоги Інвалідам“ у Львові, вул. Руська ч. 3. II.

Читайте! Читайте

Великий календар або книжка даром!

З 11-им числом вислали ми всім передплатникам почтові чеки, аби на них вислали свою передплату на 1929-тий рік. Передплата на цілий рік виносить 12 зол., —на пів року 6 зол., — на чверть року (три місяці) 3 золоті! — Всіх просимо надсилати принайменче тримісячну передплату, то є 3 зол., аби потім на три місяці мати спокій!

Чому варто посилати цілорічну передплату?

Бо кождий передплатник, який найдалі до дня 31. грудня вишле передплату на цілий рік (12 зол.), дістане зараз від нас **зовсім безплатно**

великий книжковий календар на 1929 рік.

Чому варто висилати бодай піврічну передплату?

Хто не в спромозі вислати передплату на цілий рік, нехай вишле бодай на пів року, то є 6 зол., а за це дістане також **зовсім даром** в нагороду

одну дуже цікаву і корисну книжку

в якій є крім инших ще такі уступи:

1) Як переховувати овочі через зиму. 2) Як робити консерви і компоти овочеві, повидла, мармоляди і конфітури, вина і соки овочеві. 3) Яке насіння збіжа треба сіяти? 4) Як годувати кози? 5) Як робити мило? 6) Як гарбувати й виправляти скіру? - Ріжні оповідання й сміховинки.

Хто неможе вислати з гори ані річної ані піврічної передплати, нехай вишле принайменше тримісячну, бо хотяй нагороди при тім уже не отримає, але буде мати на три місяці певність, що є точним передплатником і в разі нещастя між худобиною дістане запомогу.

Як де платять довги?

Ріжні є звичаї в світі і ріжно сплачують довги в чужих краях. От в однім краю, в Індіях, є такий звичай: як ви позичили в кого гроші, а він мав вам віддати на 1. грудня і 1. грудень минув, а довжник не віддав довгу, то віритель пише: „Той, а той позичив у мене гроші, мав віддати 1. грудня, але не віддав“. Цю картку несе віритель і прибиває її на індійській святині. Як та картка постоїть там тиждень, а довжник таки не віддав грошей, то його проклинають, щоби йому сталося нещастя. А того проклону кождий так боїться, що зараз біжить і добуває грошей хочби на те й мусів продати свою хату, і віддає довг. Тому там, в Індіях, довги платять дуже точно. Як хтось справді не може на час заплатити, то йде до індійських священиків, дає їм „на Боже“ одну козу, — а вони за це просять вірителя, щоби продовжив довжникови речинець віддачі довгу. А тоді мож сказати, що — „і віритель ситий і коза мертва“ — а найгірше виходить таки довжник, бо і довг має віддати і козу стратив.

що йому помагало а що шкодило, коротко: треба знати свою рідну історію, історію українського народу і української землі. „Історія є учительською життя“ — казали старинні римляне. Історія учить нас, як було і чому так було і дає нам пораду, як робити, щоби надалі краще було. Отже хто хоче своєму народови добра, повинен знати історію народу.

Тож пічнемо переповідати історію України від її початку.

Коли почав жити на цих землях український нарід?

Ці землі, де тепер живе український нарід, були заселені від дуже давних часів. Треба знати, що тут у нас були колись вічні леди і та „ледова доба“ тривала довгі тисячі літ. А деякі учені кажуть, що на Україні жили люде ще перед „ледовою добою“. Та хочби й жили лише від того часу, як леди уступилися з нашої землі, то також жили від дуже давна, бо і від того часу минуло богато тисяч літ.

Перші люде, що жили на Україні, жили в печерах, дико; полювали на звірів і пекли мясо на огні. Вся їхня зброя була з каміння. Не будували жадних хат, та не було сіл ні міст. Немали освоєних звірят. То була „старо-камінна“ доба. Пізніще люде почали ставити собі хатки, виробляти посуду з кости, освоювати перші домашні звірята і управляти землю. То була „ново-камінна“ доба. Аж потім навчилися люде виробляти і уживати бронз, мідь, залізо, золото і срібло.

Про цих давних людей мало що знаємо, бо про них ніхто історії не писав, бо тоді на світі ще взагалі ніхто не вмів писати. А це, що знаємо, то знаємо з розкопок, з річей, які часто знаходять люде в землі.

Український нарід є славянський нарід, так як поляки, москалі, чехи, серби і другі народи, що говорять подібними славянськими мовами. Отже для нас цікаве, коли на ці землі прийшли перші **славяне**, бо від них почався і український нарід. Грецькі історики почали писати про славян аж по народженню Христа, але нині вчені кажуть, що славяне жили тут з непамятних часів, а саме там, де тепер Київщина і Волинь. Отже серце і голова нинішної української землі було, так сказати, колискою перших славян, тут вони жили тисячі літ, а десь аж перед трьома-двома тисячами років, як розмножилися, почали розселятися на захід, на схід, на північ і полудне і відокремилися в окремі славянські племена і народи.

Історія більше нам розказує про ті народи, які рівночасно жили на степах над Чорним Морем. Там були **Скити**, потім **Сармати** а потім инші кочуючі народи, що виходили з Азії і побувавши нераз і сотки літ на чорноморських степах, ішли далі в західну і середущу Европу. Туди на приклад перейшли і мадяри, що осілися потім над Тисою і Дунаєм, де нині мають свою державу. Тоді перейшли сюди й **германи** (нинішні німці, англійці й инші) і вони примусили славян розселюватися. Тоді власне і ті славянські племена, з яких потім утворився український нарід, посунулися трохи на схід і на полудне і крім нинішньої Київщини ще зайняли і нинішну Галичину і оба боки Дніпра а навіть Дону. Ці перші українські племена називали греки **Антами**.

Це могло бути десь в двіста літ по народженню Христа, отже ті славянські племена, що дали початок українському народови, поселилися на Україні тому поверх тисячусімсот літ! Тож український нарід є старим майже двотисячелітнім господарем на рідній землі і того права не сміє йому ніхто заперечити.

Які були і як жили ті українські племена і як почалася українська держава, напишемо другим разом.

Дописи.

— В гору серця! В Луцьку відбулося в неділю 18. листопада величаве свято з приводу 10 ліття „Просвіти“ на Волині. В святі взяли участь величезні маси народу. З Галичини було богато українських послів і сенаторів, з партії Ундо і з Радикальної. Це прекрасне свято додало всім прибитим братам — українцям з Волині охоти до життя й до праці для кращої будучности народу.

— М. Уханя, пов. Грубешів. (Холмщина). Напад 18. листопада філія Т ва „Рідна Хата“ улаштувала театральну виставу в Ухавях. На початку представлення напали на салю члени „Hówców“ в числі около 10 чоловік. Відчинивши двері почали кидати камінями на салю, розбиваючи голови гостям. Прийшлося відкликати представлення, алеж „Hówcy“ стерегли виходу і побили аматорів. В місточку є постерунок поліції. Чи і в тому випадку завинили українці?

— Війт і будова мосту. Коло м. Степаня Костопольського повіту на річці Горині, Дирекція Робіт Публичних розбудовує міст і касує одного моста, насипаючи греблю. Землю на цю греблю беруть з громадської землі, — нищать городи, не питаючись громади, або уповноважених до продавання цеї землі. З громадської землі наживаються ріжні підрядчики, а селяне платять за неї податок. А наш війт, що попередньо був наказним, ніякого підряду не мине. На нього селяне недармо, нарікають, що через нього не хоче дирекція за землю заплатити, бо дохід з цеї землі громадою ухвалений на Народний Дім. Щей щодня робітників ходить приганяти до роботи, а коли оден з них попросив, щоб набавив війт платню, бо 2 зол. 50 гр. мало на день, то війт його „зматюкав“ і навіть не посоромивсь присутніх жінок. Є і з наших степанців приказчики — підганячі, котрі теж гавкають. Селяне дуже обурені безправним забиранням землі і таким поводженням війта і приказчиків і цим домагаються у влади вияснення цеї справи, укарання винних за самоуправство і повернення грошей за забрану землю уповноваженим до продажі цеї землі.

Степанець.

— Топільно. 4 ц. м. засновано нову філію „Просвіти“ в с. Топільно (Луцького пов.) Рожиської ґміни.

Схаменіться!

— „Просвіта“ в с. Нова Лішня, пов. Володимир. Десь приблизно в кінці червня, чи на початку липня б. р. відкрито було в селі Новій Лішні філію Читальні Т-ва „Просвіта“.

с. Нова Лішня є одним з найбагатших сіл Володимирщини, а тому здавалося, що жадні матеріяльні небезпеки не повинні її загрожувати. Одначе зараз же між членами і радою „Просвіти“ започаткали сварки на тлі особистих порахунків (характерна прикмета кожного українця). Молоді члени „Просвіти“ відмовляються платити членські внески й волють за ці гроші найняти музику, ніж пустити їх на ріжні культурно освітні цілі. Темрава ще панує в Новій Лішні, хоч ґрунт для праці є дуже добрий.

Тарас Порох.

Дайте нам школу!

— Закрівці, повіт Товмач. Перед війною було наше село просвічене і свідоме і мало свою українську школу. Тепер, від 15 літ, в нас школи нема, наші діти ростуть в темноті. Нарешті ми зібралися, зложили складку і в році 1926 побудували будинок шкільний; і пішла вислана делегація з громади до інспектора, але він сказав, що село Закрівці є приділене зі школою до села Грабич. І справді наше село перед війною, а то в році 1911 мало спільну школу, але потому ми розлучилися. бо ці оба села відділяє річка, яка скоро пускає лід і часто виливає, так що наші діти топляться От перед війною утопився синок господаря Луця Романюка і тому зараз шкілу розділили А тепер прилучили знов Закрівці з Грабичем. Отож наші діти тепер знов ходять на Грабич, а школа, котру ми збудували, стоїть пусткою, а наші діти знов топляться. От 9 літна дівчинка Михайла Грицяка упала, ідучи кладкою до школи в воду і булаби втопилася, але на крик дітей збіглися люди і виратували Та інспекторови це не в голову, що наші діти топляться і що до грабіцької школи треба йти з Закрівець 6 кільометрів, що в болоті маленькі діти лишають чоботи так, що дядьки мусять іти що раз з дитиною і чоботи витягають з болота

На цім місці відкликаємося до вищих шкільних властей і до Укр. Соймових Послів, щоби зарадили нашому лихові і щоби отворили в Закрівцях школу.

Закровецький.

Село будиться.

— Село Більче, пов. Дрогобич. Здається, що не було другого села так темного й опущеного, як колись наше. За давного війта С. В. село котилося в пропасть; взяло верх злодійство — розбишацтво і темнота. На 500 ч. мешканців, самих Українців, не йшла до села ані одна газета! Ну а вже про читальню чи про „Луг“, або „Сокіл“, то й не згадуй!

Але прийшов час пробудження, коли в селі вибрано нового війта Івана Знака, чоловіка свідомого і повнонадійного Під його рукою втихло майже цілком злодійство, а за це зачинає щораз більше селян а головно молодіжи, горнутися до просвіти. Тепер йде до села звиж двацять ґазет, з чого „Народня Справа“ поверх 10 чисел. Бо всі вже розуміють, яке велике значіння має добра українська ґазета! І так Більче стається що дня більш свідомим.

Однак перед Більчанами стоять ще дві важні задачі, а саме: заложити читальню „Просвіти“ і позбутися коршми. Мусимо в селі завести „Просвіту“, зорґанізувати хлопців, дівчат, так як то по інших селах є спровадити книжок і замість час тратити на пустих балачках та на байках, щось прочитати собі, чогось навчитися! Одинока „Просвіта“ здобуле нам лішпу долю. Мусимо позбутися з села коршми! Досить вже всякі пявки з нас напилися крови, ви самі добре знаєте, скільки то селян лише з нашого села через них пішло з торбами! Мусимо перевести голосування, щоби жидови заборонити продавати горівку!

Селяни! Кому на серці лежить добро нашого села, а за тим і добро цілого укр. народу до праці.

Геть з коршмами!

Геть з темнотою!!!

Більчанин.

Бережім рідного майна!

Є чутки, що Рада завішеного т ва „Просвіта“ в Дубні дістала повідомлення про цілковите розвязання Т-ва. Ліквідація має слідувати протягом 80 день, себто десь до середини лютого 1929 р. Рада „Просвіти“ цього не оголошує і, як видно не має охоти оголосити тепер. Отже, належить зясувати, що дубенське т во Просвіта“ разом з філіями посідає майно далеко більшої вартости, аніж забрана приватним підприємством „Наша Культура“, книгарня Т-ва „Просвіта“, тож і здається, що ця Рада хоче, аби дорібок членів просвітян також перейшов до рук сельробівського приватного підприємства „Наша Культура“ і тихцем від членів готується до остаточного бою: відібрання від них їхнього майна. Крім цього існує в Дубні ще й угодове „Світло“, яке, не є виключене, теж простягне руку свою і постарається чи то просьбою, чи грозьбою перейняти „опіку“ над нашим майном.

Згідно зі статутом на протязі цих 80 днів малиб відбутись загальні ліквідаційні збори „Просвіти“, підчас яких і прийде до боротьби між цими двома таборами за право перебрання просвітянського майна.

Просвітяне, зупиніться над цим! Подумайте, що дальша наша байдужність та легковаження українських справ, допровадить нас до цілковитого занепаду. Подумайте, скільки вже ми накоїли шкоди самим собі! І тепер, передавши громадське майно котромусь з цих двох таборів, ми повнимо непоправиму помилку проти самих себе, бо майна того вже ніколи не одержимо назад.

Так далі бути не може. Велику вину за це все лихо також поносимо ми самі тим, що розбиті на кілька таборів, підтримуємо одиниці, ворожі українському народові, самі того не розуміючи. Тепер майже всі говорять: „А хтож його знав, ми думали, що то найкращі люде“. Отже вже приходить протверезіння перед отрутою ворожої українському народові аґітації. Станемо одною спільною лавою до відновлення праці наших культурних інституцій, бо „голос Народа — голос Божий“.

Матірне т-во „Просвіта“ у Львові є такою ж самою народньою культурною інституцією як і наші „Просвіти“. Отже, майно наше передане під опіку цього т-ва, ніколи не пропаде, а в потрібну нам хвилю буде звернене нам таким, яким його віддано.

Отже готуйтесь до загальних ліквідаційних зборів Дубенської „Просвіти“, явіться численно на збори, боронити наше громадське майно, бо віддавши його чужим, не скоро вже відновимо діяльність „Просвіти“.

В. Бугаїв.

Ростемо.

— с. Ясенів, п. Броди. В нас читальня „Просвіти“, за старанням нашого голови Вп. Петра Джека, почала гарно розвиватись.

Тамтої зими наш „Аматорський Гурток“ відіграв пару представлень, а літом Т во „Луг“ з фестину зібрало около 700 зол., і ці гроші Виділ читальні дав яко завдаток на Народний Дім, котрий був перед війною членською „крамницею“. Дім міститься на середині села. Зподжений за 700 дол. ам. На це дала читальня 700 зол, а коопeратива 700 зол. то є разом 1.400 зол., яко завдаток. Дім мається виплатити до 3-х літ Маємо надію, що це нам удасться й нам засвітить сонечко у віконце.

Член Читальні „Просвіти“.

Скільки люда згинуло на світовій війні?

Тепер обчислюють, скільки то народу знищила світова війна, що тривала 4 роки. За цілий час війни було змобілізованих 60 міліонів люда При кінці війни стояло проти себе на всіх фронтах 30 міліонів люда.

На фронтах упало 10 міліонів трупів. То значить, що з усіх змобілізованих жовнірів кождий шестий упав мертвий на полі бою. А що війна тривала 4 роки і 3 місяці, то на кождий день війни припадало 6400 трупів, а на кожду мінуту 4 трупи!

Около 20 міліонів люда було ранених і нині по світі повно бідних інвалідів. А скільки то згинуло цивільної людности по всіх краях від усяких хороб і нещасть, які з собою принесла війна!

От, скільки, то людей знищила світова війна. А скільки пропало людського маєтку і культурного дорібку! Але хоч яка страшна була та війна, то люде не відстрашуються, але одні провадять дальші війни, а другі приготовляються і зброяться до нових воєн, ще богато страшніших, аніж та, що була. Не може бути спокою на світі — а то все через людську захланість і несправедливість. Сильніщий дусить слабшого, а слабший всіми способами старається оборонити себе і зажити як людина, бо має до того людські і Божі права. І через те ще довго не буде на світі спокою. Спокій буде аж тоді, коли кождий нарід дістане це, що йому справедливо належиться.

Сім міліонів Українців в Польщі мусять дати для Просвіти в ювілейному її році сім міліонів членів. Вкладка лише два золоті!

До вкладу і прикладу.

Лист з Покуття.

Пише мені Юрко Скіпка з нашого Покуття, де нема богато збіжжа, але більше прутя:

„Біда, куме Сорокатий, преч би ся казало! Так притисла, що вже й сили дихати не стало!

„Біда, гречний мій Іванку, біда, ще й з рогами! Як так далі потривае, то піду з торбами!

Що я кажу — із торбами? Шкода й говорити! Навіть торби вже не буде в мене з чого вшити!

Бо забрали вчора в мене послідну ганчірку, — ані їсти, ані вбратись, — чіпайся одвірку!

Що ґрунтове, то ґрунтове, — це я розумію, — споконвіку це платили, Йване заведію!

Алеж бо то сунуть в хату такії податки, що ще трошки і не буде на тобі ні латки!

Дорогове, то мостове, плати й за собачку, — і на „ґміну“ і на „повят“ тягнуть з тебе драчку.

За керницю, за виходок — вибачай, Іване, і за то, що худобина часом задом стане...

Прийшов вчора єкзекутор, як став рахувати, то сидів я на лавочці, немав сили встати.

То сиджу я і латаю свої постолята, а він тее вичисляє тай став промовляти:

„З вас би, Юро, й проми лове треба ни ні здерти, бо ви собі латаете постоли подерті. А ви того не смієте сам собі робити, швець на те вже має дратву, щоб постоли шити“!

Вирахував ті податки усі до порядку тай говорить: „То не все ще, послухайте братку: тут ще треба заплатити і коминяровн, і за толоку, що спасли ваші дві корови. Тай за рища з того ліса було „донесене“, вчора було в нас в тій справі „екстра поседзене“. Та ще кару треба дати без жадного гніву, що в Снятині замісць „в праву“ ви їхали „в ліву“... З Коломиї знов приходить,— каже він лукаво — що там десь замість у ліво ви їхали в право“!

— Чи усе вже? — я питаю. — „Ні не все, мій Юрку! В Делятині ви зробили в брамі дишлем „дзюрку“. Що вас авто сполошило, тому ми не винні, ваші коні на ті авта вважати повинні! Бо то авто, рахувати, дурне, нич не знає, — але коник то „перзона“, він два ока має!“

— Ще не все? я вже схопився. — „Не все, мій Юрічку! У Надвірній ви від воза згубили „т блічку“! За то все заплатите ви, Юрочку хороший, сімдесять і вісім злотих і сімнацять „грошей“!

Зголосила моя жінка, зголосили діти, а мене із пересердя стало все свербіти. Тай говорю я в розпуці, а з болю аж стину: — Візьміть собі, любий пане, хиба ту дитину!..

Тай даю йому з колиски Михаська малого, воно бідне усміхаєсь, не знає нічого...

„Не жартуйте! — екзекутор став мені казати. — Вам би варто і від того ще податок дати! Я не можу вийти з дива, що за ті роскоші ще із хлопа не стягають податкові гроші. Ще нема в податках того, та другого року я гадаю, що вже візьму в вас і з того боку“...

Нема ради, взяв здекутор, що де видів з хати, а я сів у тій розпуці оцей лист писати.

Скажи мені, мій камрате, з львівського зарінку, — чи прийде колись на мене й податок за жінку?“

Отак пише Юрко Скіпка, а це моя карта: — Не журися, милий Юрку, журитись не варта! - Я гадаю що податку за жінку не буде, бо подумай, що зробилиб тоді бідні люде! Вже ніхто би не женив я, а як не женивсяб, то здекутор нич не здерби, хоч і як просивсяб!..

Бо бідного що тримае? Тільки жінка й діти! - Він бідує й хазяйнує, хоч би мав змаліти. А щоб з ними в куп'ці жити, хоч

ЧЛЕНАМ Т-ВА „ДНІСТЕР“ до відома!

Згідно з обовязуючим законом кожний член Т-ва взаїмн. обезп. „Дністер“ **мусить найдальше до кінця грудня с. р. викупити полісу „Дністра“** на обезпечення дозволеної законом ⅓ части будинків на 1929 рік.

Хто в означеному речинці не викупить своєї поліси на 1929 р., того будинку з днем 1. січня 1929. перейдуть в цілости до обезпечення в П. З. У. В.

Члени „Дністра“ не є обовязані предкладати своїх поліс до реєстрації повітовим інспекторам ПЗУВ, бо Т-во „Дністер“ займеться само предложенням ПЗУВ спису викуплених на 1929 р будинкових поліс Підвишку оціночн х вартостей на 1929 р. зарядив ПЗУВ, і ця підвишка є після закона міродайною й обовязуючою другі Товариства, отже і Т-во „Дністер“.

бідно, та тихо, він платить усі податки, щоб минути лихо. А як би він не жонатий, го-го! він свиставби, перед жадними драчками він страху немавби! Як би прийшов екзекутор, — бачить — голі стіни! Бідний вставби, усміхнувсяб і без злої міни, — вийшов з хати, замкнув двері і лишив би решту, тай пішов би, співаючи, собі до арешту!.. А який би в тім інтерес мав твій повят“, братку?.. Ні, не бійсь, за жінку й діти не буде податку!

Щиро Богу помилися, з добром лягай спати, жичить тобі щастя в хату

Іван Сорокатий.

НОВИНКИ

ГРУДЕНЬ

23—29 XII.

23. Неділя, 29 по Сош. Мини.
24. Понеділок, Даниїла Стовп. п.
25. Второк, Спиридіона преп.
26. Середа, † Евстра ія. Евг.
27. Четвер, Тирса і Левкія.
28. Пятниця, Елевтерія свчм.
29. Субота, Аггея пророка.

Перша чверть місяця була 20. грудня, **повня** буде 26 грудня.

Як нарід приповідає.

— Золотим ключиком відчиниш кожді двері.

— Чужим добром не збогатієш.

— Чужа хата, гірше ката.

— Жий у своїй з лободи, до чужої не ходи.

— Бодай ніхто не дочекав у чужім куткy сидіти!

◆◆ **Читання з Історії України.** В цім числі містимо перше „Читання з Історії України“ (на 2 ій сторінці). Це „Читання“ поміcтили ми були в 8 числі „Народньої Справи“, але Староство Ґродзке нам це сконфіскувало. Потім Суд Окружний уневажнив цю конфіскату і узнав, що в тім „читанню“ нема нічо каригідного, отже можна його друкувати. За цим читанням підуть дальші і так переповімо коротко і приступно цілу Історію Українського Народу.

◆◆ **Політичні вязні келії ч 5 при вул. Яховича у Львові** передали своїм товаришем М. Драганом, що вийшов на волю, 3·17 зол. на „Рідну Школу“. Ця жертва, що надійшла з поза сірих тюремних мурів, є найдорощою зі всіх. Цеж правдиве геройство наших політичних вязнів віднимати собі від уст і жертвувати на дорогу ціль. Але це й показує, яке величезне значіння для народу має наша одинока виховна шкільна установа „Рідна Школа“. Заразом це є моральна принука для всіх тих, що уживають золотої волі, а досі не сповняли свого обовязку супроти цеї найважніщої народньої установи сучасної доби.

◆◆ **Правні поради.** До нас надходить дуже богато просьб о правну пораду. Але майже всі вони такі, що порадити в таких справах годі і неможливо. Звичайно справа вже є в суді, а той, що процесує, має адвоката. Отже заявляємо: В такій справі, яка вже провадиться в суді, наш адвокат не може нічого порадити, бо для цього треба би прочитати всі судові акта цеї справи, а то не можливо. Хтож уже має адвокат, то тимбільше не мож йому нічого радити, бо і не потрібно. Коли ми пишемо, що уділяємо правних порад, то думаємо головно про такі справи, які ще не дійшли до суду Хто має важну справу, а не може рішитися, чи віддати її до суду, той може запитатися нас, а ми порадимо, бо хочемо здержати людей нераз від непотрібного і коштовного процесу. Але хто пише до нас в такій справі, нехай пише чорнилом, ясно і коротко, про що йде Особливо в справах спадкових і ґрунтових важко зрозуміти, о що ходить, — і тому в таких справах найкраще все порадитися українського адвоката особисто.

◆◆ **Дайте запомогу!** До нас пишуть ріжні люде, навіть не передплатники, і просять нас дати їм позичку, або якунебудь запомогу. Ось тут заявляємо, що жадних позичок ані запомог не можемо нікому уділяти. Даємо запомоги лише тим, в кого трапиться нещасний випадок між худобиною, і то лише тоді, як хто був у день випадку принайменче місяць нашим передплатником. Ці запомоги виплачуємо з фонду передплат, так, що один передплатник ратує другого в нещастю. Інших грошей не маємо, хоча польські ґазети вже підозрівають, що ми маємо якісь суми з якогось „гадючого“ жерела. Тож на будуче на инші просьби о позички і запомоги вже навіть не будемо відповідати. **Редакція.**

З наших сіл і міст.

◆◆ **Філія „Сільського Господаря в Луцьку** просить всіх тих осіб, замешкуючих на терені Луцького повіту, що покінчили якісь сільсько-господарські школи, як рівнож ветеринарних фельдшерів (6 військових і цівільних) — до дня 1 січня 1929 р. зареєструватись в канцелярії філії „Сільського Господаря“ в Луцьку особисто або на письмі подати такі відомости: 1) імя та прозвище, 2) точна адреса, 3) вік, 4) яку і коли покінчив с.-г. школу, чи де набув фах фельдшера. Канцелярія Філії Т-ва „Сільський Господар“ в Луцьку тимчасово міститься при вул. Костюшка, 34 — по дорозі на Красне - помешкання Інспекторату РСУК. Урядові години щоденно крім свят 10—13

◆◆ **Посмертна згадка.** Дня 17.XI. ц. р. помер в с. Гаражджі, Луцького повіту селянин Степан, син Івана Тимощук, проживши 41 рік. Покійний був діяльним членом місцевої укр. кооперативи „Самопоміч“. Був свідомим громадянином націоналістом; набував за власні гроші богато укр. книжок, які роздавав селянам і освідомлював їх, таким чином богато спричинився до поширення національної свідомости в селі Гаражджі Покійний осиротив жінку й двоє дітей. Хай рідна земля йому буд пером **Г. Плита.**

◆◆ **Задвердили буджет соймику Луцького повіту.** Зі значними застереженнями Волинське Воєвідство затвердило буджет Луцького Соймику на рік 1928/29 на загальну суму 2 460 327 зол. На українські цілі признали такі субвенції: на Т-во „Просвіта“ 4000 зол., на українську ґімназію в Луцьку 15.000 зол., а на бурсу при ґімназії — 3000 зол.

◆◆ **Як де платять робітникам?** В селі Погорільці, пов. Дубно одержують робітники у млинах такі платні: дорослі від 2·50 до 3 зол., підлітки по півтори золотих за одну зміну, це є 12 або й 13 годин праці! А виплата заробітку дуже зла, нераз жлуть робітники і по пів року на свої важко зароблені гроші. Млини в жидівських руках.

◆◆ **Гарний приклад.** У господаря М. Назара в Лищеві, п. Белз було весілля. Гості бавилися гарно, але не забули, що вони свідомі українці, і на завив старенького Івана

Гайохи зложили 8·25 зол. на Українських інвалідів. За їх прикладом повинні піти всі при таких оказіях.

◆◆ **Хитрі збірщики.** Нам пишуть: в громаді Летня, дрогобицького повіту задумали поляки побудувати собі „косьцюлек". (Є їх мала горстка). В тій ціли виcтарались о дозвіл збирати жертви по наших селах у всіх східно галицьких воєвідствах. Довідуємось, що деякі з цих збірщиків підшиваються під імя „українських збірщиків на будову церкви в Летні" і в цей спосіб натягають наших селян на жертви на „косьцюлек", говорячи: „це на Дім Божий". Селяне, чуючи такі слови, радо жертвують не провірюючи уповноважень. Звертаємо увагу українського громадянства, щоб жадали уповноваження від всяких збірщиків і не жертвували на чужі цілі. Зазначуємо, що в Летні нікої церкви не будується, натомість Виділ читальні „Просвіти" приступае до будови Народного Дому. Отже жертвуйте лепти на Народній Дім.

◆◆ **Театр у Дубні.** В днях 5, 6, та 7 б. м. виступав у Дубні український театр під дир. Й. Стадника. Публичність м. Дубна є захоплена чудовою грою Українського Національного театру. Саля театру була переповнена. Навіть неукраїнці очікують з нетерпеливістю приїзду їх вдруге.

◆◆ **По громадянськи.** В с. Новосілки на Ковельщині погорів один свідомий селянин, що брав діяльну участь в просвітянській і кооперативній праці свого села. Громада в не довзі зложилась і відбудувала йому хату в подяку за працю. Таким чином свідомі прийшли з допомогою свому чоловікові в нещастю. Похвально!

◆◆ **Дала собі раду.** До Парані Ясманської в Малмовій, пов. Мостиська закралися в ночі на подвіря 3 злодії таки з села. Параня вчула і вибігла з хати, а коли один з них, М. Данилюк стрілив до неї, вона зловила його, відібрала револьвер і затримала злодія аж доки не прийшла поліція. Два втікли.

◆◆ **Знову нещастя на залізниці.** Між Шманьківчиками і Залісєм, пов. Чортків, вискочило з шин 9 вагонів. Машиніст ранений. Причиною нещастя були зігнилі пороги (швелі). — В Якубівці наїхав товаровий поїзд на особовий з Коломиї. Обі льокомотиви і два вози сильно ушкоджені, 8 осіб (залізничники) тяжко побиті.

◆◆ **Сини чи звірі?** В с. Білокриниця на Кремянеччині Павло і Прокіп Макаревичі задушили свого батька Олексу Макаревича за це, що батько не хотів за свого життя ділити між ними землі Убійників арештовано.

◆◆ **От тобі екзекутор!** Екзекутор польського заведення обезпечень в Мостисках, Ст. Цюрило, зібрав у повіті щось 6000 золотих, як складки і десь з тими грішми пропав.

◆◆ **Клопіт з поліціянтом.** Зі Львова втік з якимись документами постерунковий Плуценнічек. Він пішов за границю до Чехословаччини, там чехи його зловили і відставили назад до Польщі. Чого втікав, не знати.

◆◆ **Не лічіться у знахорів і ворожбитів.** В Іванкові, пов, Борщів вмерла нагло Настя Блага. Слідство виказало, що вона затроілася мабуть якоюсь мастю, яку давав їй сільський знахар з Іванкова

◆◆ **Посол від Рудольфа.** До одного господаря в Бринцях коло Ходорова прийшов якийсь дурисвіт і сказав, що він є послом від сина австрійського архикнязя Рудольфа який вислав його сюди запитати, чи люде хотіли би, щоби син Рудольфа зробився цісарем. „Посол" так зворушив господаря і сусідів, які зійшлися оглядати „цісарського посла", що вони зложили йому щось кільканацять долярів ніби на дорогу до „цісаря". Та дурисвіт цим не задоволився, але як всі полягали спати, він вкрав ще в господаря годинник і втік з хати. За ним шукає поліція. Дивно, що наші селяне ще вірять таким дурисвітам!

◆◆ **Вкрав і поїхав.** У Львові при вул. Янівській у Е. Шляма — вкрав якийсь злодій бричку з конем і поїхав у світ. До фіякра була запряжена гнідa кобила, сліпа на одно око і з білою звіздкою на чолі.

◆◆ **Знайшов безплатне утримання.** В Чорткові судили 10. грудня 55 літнього Станіслава Каливоду, який перед роком підпалив дві стирти сіна Потоцького в Угриню. Калинова сказав на розправі, що він підпалив сіно наумисне, щоби дістатися до арешту, бо не має з чого жити. Чи повірили в це судії, чи ні, — то не знаємо, але за підпал засудили його на 10 літ вязниці. Кажуть, що як Калинова почув такий присуд, то дуже втішився, що буде мати на цілих 10 літ безплатне утримання. До чого то доводить нужда бідних людей!

◆◆ **Боротьба з коршмами.** Нас повідомляють, що Гміннi Ради гмін Піддубці і Колки, Луцького пов і Березно, Костопільського пов. ухвалили розпочати боротьбу з коршмами у своїх гмінах. С. Басів Кут на Рівенщині теж переводить плебісцит проти відкриття в селі коршми. За прикладом цих гмін та сел хай ідуть всі наші міста і села. Війна горівці! це є клич хвилі. Хай залунає він скрізь.

◆◆ **Нещасливі випадки.** В млині в Вовківцях пов. Борщів потягнула шруба Андрія Дрозду і він згинув на місці.

◆◆ **Поправити.** В ч. 4 „Н. Справи" в дописі з Волині про укр. банк н друковано, що він є в Любитові, а має бути: „в Любешові на Поліссі".

З близького й далекого світа.

◆◆ **Росію засипає снігом.** В Росії впали такі сніги, що подекуди вже поставали поїзди.

◆◆ **Америка замикається.** Сенат Зединених Держав півн. Америки має небаром ухвалити такий закон, що 10 літ не впустять до Америки ні одного еміґранта з Европи.

◆◆ **Стрілявся міністр.** Бувший французький міністр скарбу Кльоц, хотів недавно застрілитися і вже приложив собі револьвер до голови, але надбіг якийсь його знайомий і вирвав йому револьвер з рук. Цей бувший міністр є в великім клопоті, бо його мають арештувати за якесь шахрайство з векслями.

Господарські справи.

Маріян Стахурський
Ст. вет. лікар, Львів,
ул. Дверницького 32а.

Мотилиця у худоби.

Мотилиця — забирає що року богато селянської худоби. Її випадки лучаються оди нично, або й громадно. Декотрі околиці вона навіщує що року, головно ті, де є низько положені, мочаруваті пасовиська, та пригідні для ковеней низи.

Найбільше страждають від мотилиці вівці і тому на так званих мотиличних (забагнених) ґрунтах їх не виплатиться ховати.

Мотилицю викликують дрібні животини, що їх називають галапасами або паразитами, а які жиють коштом живучих створінь. Ці животинки, звані „мотилиця", загніздкуються численно в печінці та жовчепроводних каналиках худобини і їх виповнюють вщерть та там галапасують. Як галапасів намножиться в печінці богато, то вони не то що виснажують ціле тіло худобини, але нарушують і поширюють каналики. Буває, що мотилиця загачує їх зовсім, нищить цілу печінку та доводить до важних хвороб. Печінка не годна тоді як слід виділювати жовчи й від цего худоба западає на нежить ослизнів, нестравність, вонючий пронос, в якому відходять теж і численні живі й мертві, покорчені, та через половину стравлені мотилиці. Така худоба марніє, не годен її в ніякий спосіб відкормити, тимбільше, що мотилиця виділює зі себе ще трійливі видилини.

Замотиличену худобу пізнати по тім, що її слизниці (болонки, плівки) стають бліді, що не хоче їсти, що рукою під правим підребрями (попри хрящах) можна вичути побільшену, тверду печінку. В овець кидається від мотилиці водна пухлина. Коли худобину від мотилиці не лічити, та ще її лихо відживлювати, то худоба гине, або треба її дорізати і то з великою втратою.

Тоді замотиличену печінку легко пізнати. На ній видко біляві попруги. Є це розширечі жовчепроводні канали. Лучноткань переростає ці канали враз з побільшими кусніями печінки і в цих місцях вичути близнуваті ствердніння без мякиша. Як таке місце нарізати, чути під ножем скрегіт від звапнілих каналів та поодиноких галапасів мотилиці. Як з совкотість розрізаних каналів витиснемо до склянки з водою, то побачимо масу менших та більших животинок, подібних до листочка або наче мотильця (без ніг і тулуба) зі зложеними крильцями (відси і назва „мотилиця"), що рухаються та клубляться. Вони 20-30 мілім. довгі, а 8-13 мілім. широкі; з переду поширені, до заду звужені. Під побільшаючим шклом видко в них з переду видовжену ссавку (ротик), а недалеко від споду смочок (присcавку), яким вони впиваються в ослизні, і з них висисають сукровицю й кров.

Ці хробаки-плоскуни, випускають із себе безліч яечок, які передістаються з жовчю до жовчевого піхура та до кишок, а звідси з прокормою, а далі і з калом на пасовиско до багон. Діється це весною. З яєчок виходить дуже рухлива зарідь, яка вїдається насамперід в тіло маленького слимачка - намуляка. В печінці намуляка вона переображується далі (в т. зв. церкарії), а вийшовши по 4-6 неділях знову на світ прикріплюється до трави й з нею спасає її врешті худобина. В шлунку худобини молоді мотилички зачинають негайно мандрівку до печінки, де осідають і доспівають, щоби знова випустити яєчка — як то описано вище.

Мал. 1.

Це є слимачок-намуляк. На ліво слимачок у природній величині, на право значно побільшений.

Мал. 2.

Два рази побільшеного доврілого хробачка мотилиці. На самій горі рот, трохи нище смочок, яким він присисається до стін жовчевого каналу.

Тут слідно намітити, що зараження заріддю (тобто церкаріями) припадає як раз на час випасу худоби (літо — початок осени), а розвиток хороби на пізну осінь та зиму. Тому й цей час найбільш підхожий, щоби лічити мотилицю.

Рівночасно треба чим скоріше осушити (зренувати, зменіорувати) всі пасовиска і сіножати, щоби на них вигубити слимаків намуляків.

Лічити замотиличену худобину тяжко, бо ветерин. лікареви нелегко дібратися до тих галапасів у печінці і їх витроїти.

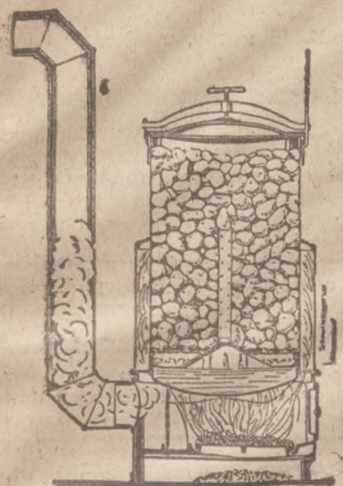
Але й не треба думати, що вся замотиличена худоба мусить вигинути. Коли мотилиць в печінці не богато, а ми худобу дбайливо доглядаємо та відживлюємо, то вони по деякому часі і гинуть — виходять з калом (з травні червні), а худобина приходить до здоровля. Але на таке самочинне видужання не можна здаватися, бо можна перечислитися. Лпіще, як завчасу зачнемо замотиличену тварину лікувати. З поміж ріжних ліків є найліпший; **дістоль і строналь.** Як їх треба уживати, — про це розкажемо другим разом.

Запарювачі паші.

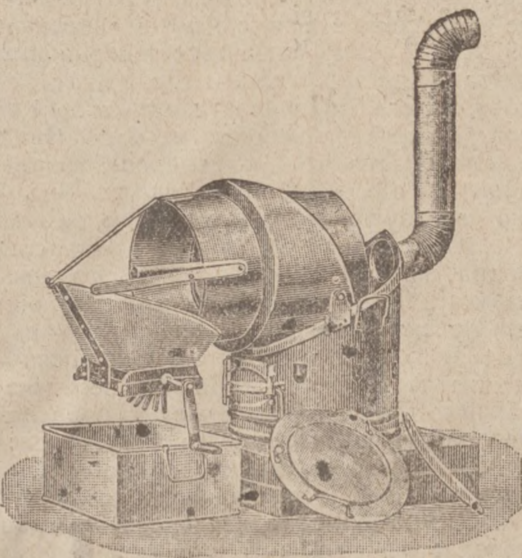
Запарювач, це господарська машина, без яко годі нині обійтися на добрій господарці. Чи треба зварити бульбу для свиней, або для коней, чи переварити випране біля — для всього того запарювач знаменито надається. Бо він ту роботу зробить дуже скоро, дешево та дуже добре, далеко ліпше, як в баняках на звичайнім огні.

Місця вимагає мало. Можете його поставити в кухні, або на дворі, чи в комірчині, всюди він робить свою роботу однаково добре.

Обр. 2.

Обр. 1.

Бульби перед варенням не треба полокати. Її сполоче сама пара підчас варення. Бо в запарювачі вариться бульбу не водою а парою. Треба налити на вигнуте дно одно-два ведра води, щоби вона його закрила і підпалюється в паленищу. На зварення 50 кґ бульби потрібно $1^1/_4$ до $1^1/_2$ кґ, або дещо більше дров. По 30 до 40 мінутах через отвір у накривці зачинає добуватися пара. Тоді отвирається паленище та лишається через 15 мінут котел зачинений, щоби бульба чи буряки цілковито в парі доварилися.

Бульба чи буряки заварені в запарювачі, є далеко поживніші та смачніщі як в звичайних баняках, бо в баняках вода витягає з них підчас варення багато поживних частей, а в запарювачи ні.

В нас продається два роди запарювачів *): заграничні (образок 1.) з білої бляхи фірми „Альфа“, та з темного заліза фірми „Унія“ (обр. 2.). Для селян найліпше купувати від 50 літрів поємности до 100 літрів. 50-літровий з білої бляхи коштує [illegible] зол., 80-л гровий 220 зол. Запарювач „Унія“ на 65 літрів коштує 155 зол. а на 80 літр. 162 зол.

Білі запарювачі тим вигідні, що в них можна варити біля, та що вони мають ще розпроблювач (видно на малюнку 1.), яким зварену бульбу розтирається. Але за це вони дорощі від запарювачів „Унія“.

*) Продає „Спілка Україн. Аґрономів“ у Львові.

Господарські вісти з краю і зі світу.

В Польщі відчувається великий брак готівкового гроша. Через те знову зросла грошева лихва та скількість запротестованих векслів і банкроцтв.

Польський міністр земельних реформ заявив в соймі, що кождого року буде розпарцельовано коло 150 тисяч гектарів (около 270 тисяч морґів) поміщицької землі між селян. Рівночасно уряд буде старатися перевести чимскорше комасацію (лучення) селянських ґрунтів по селах. Але коли це „чимскорше“ буде, то незнати.

Вислано перші транспорти свиней з Польщі до Франції й продано їх по добрих цінах.

Фабрики суперфосфату з Польщі заповіли підвижку цін суперфосфату на весняний сезон. Причина лежить у подорожінню сіркової кислоти, потрібної при фабрикації того роду погноїв і більша платня для робітників.

Инші роди погноїв вже подорожіли.

Як вигубити воші у худоби?

Воші нападають найчастіше тварину занедбану, лихо відживлювану або схоровану. Загніжджуються залюбки на голові та спині, (карку), де наколюють шкіру і ссуть кров. Враз з ними появляється й зарідь (гниди), яка є оторблена розоватою болоною. Вона розпускается щойно під діланням оцту. На це треба уважати. Вигубивши вошей памятати треба вигубити також гниди, бо інакше з гнидів розплодяться воші на ново.

Є у худоби два роди вошей: довго — і коротко головна і найчастіше вони разом обсідають худобу — і то найбільш в вищеназваних місцях.

До вигублення вошей братися так: купити в аптиці 1 деко сірої масти, обстричи шерсть завушивлених місць і натерти це місце мастю. Вистрижену шерсть спалити, щоби не розсіялися по стайні гниди. Рівночасно ті самі місця треба натерти два рази сильним оцтом (але не есенцією), щоби зійшла оточка з гнидів та щоби їх витроїла масть.

Щоби худобина не завушивилась другий раз — треба її що дня чесати зґреблом і щіткою та частійше змінювати підстілку, викидаючи її далеко від стайні.

Неможна мастю насмаровувати тих місць, які худобина може лизати, бо масть є трійлива.

Також нафта з олієм вбиває воші, а у свиней навіть сам льняний олій, змішаний з оцтом. 10 процентова карболева вода (на літру води одна десята часть літри карболю) з домішкою одної третої оцту також нищить воші, але нею рівнож неможна смарувати тих місць, куди худобина може посягнути язиком.

Чому пухнуть ноги у коня.

Ноги грубіють у старих, перепрацьованих коней або в молодих, як їх заскоро взяти до роботи. Крім того грубнуть ноги у коней, в яких занедбано груду (мокрець), або що перебули золзи чи терпіли на запалення сухожил (мязевих тужнів) на ногах. Бо поверх сухожил находиться плівка (болонка), пересякла слизькою рідиною, щоби зменшити тертя сухожил підчас праці. У коня, що перебув запалення сухожил, підчас довгого постою, цеї слизької рідини наливається більше і ноги маче пухнуть. Підчас руху ці опухи затрачуються.

Лічити грубі ноги досить [illegible]ко, хоч при вмілих стараннях дається його вилічити. Такі ноги треба щодня вечером змивати теплим напаром потерух сіна, або ячмінної полови. Замість них можна ужити напару конюшинового цвіту, молодих гонів (галузок) з дуба, шалвії, материнки. Обмиті ноги треба витерти та, обвязати раз при раз куском рядна на долоню широким а на метер довгим, передтим намоченим в напарі і до суха викрученім. Рано цей бандаж треба зняти і ноги добре натерти зеленим милом (рідким), змішаним наполовину з олієм та трохи амонияку. Перед смаруванням треба добре цю сумішку заколотити.

Коли ноги грубіють в наслідок груди — тоді щоранку треба їх пензлем смарувати піоктаніною (пів дека піоктаніни розпустити на пів шклянки води та дещо спірту). На такого коня треба уважати, щоби не впроваджувати його у воду і в болото, та щоби не брати його до роботи у вогку заметіль.

Хто передплачує „Народню Справу“, тому станемо в пригоді.

Мито на свині.

Польські часописи повідомляють, що на днях має появитися міністеріяльний розпорядок, який накладе мито 30 зол. від кождої вивезеної свині зи границю та 50 зол. від 100 кґ вивезеного мяса. Міністерство буде мати право деякі фірми звільнити від цего мита.

Часописи пояснюють це в такий спосіб: В Варшаві утворився так званий „Синдикат для вивозу свиней“. Влада хоче, щоби ця орґанізація переняла увесь вивіз свиней з держави. Тому наложено вивозове мито, яке мусітимуть платити всі експортери, що не належать до цего синдикату, а синдикат буде від мита звільнений. Це є щось такого, якби монополь на торговлю свиней. Треба побоюватися, що на цім дуже зле вийдуть селяни, бо будуть здані на ласку і неласку синдикату. Коли влада віддала монополь вивозу свиней одній фірмі, то повина була також визначити ціни на свині і то такі, щоби селяне не докладали до свиней так, як дотепер.

ЖІНОЧИЙ КУТИК.

Як годувати корови макухами.

Мало наших селян кормить свої корови макухами. А як вже годують, — то не так, як треба. Звичайно селяни сиплять розтовчений макух до мокрої січки, нераз на довго наперед, заки ту січку дається корові. Деякі знову сиплять макух до помий і дають пити корові. І так зле і так недобре. Бо намочений макух псується. В намоченім макуху витворюється шкідлива кислота, яка по довшім постою стає отруєю. З тих то причин, як годується коров макухами, — то давати їх розтерті на порох, сухі. Колиж уже хтось хоче ними примастити січку або полову, то хай не лишає їх довший час перемішаними з мокрою січкою. Найгірше робить той, що лишає макухи зі січкою перемішаною з посіченими буряками або бульбою, бо в такій січці макух найскорше кисне, а це шкодить худобі.

Зпоміж ріжних ґатунків макухів для телят найліпші льняні макухи, таксамо для корови пару днів перед і по отеленню. Для молочних корів ліпші макухи з конопляного сімя та зі соняшника. Дуже добре домішати до них ще жменю льняного макуха, бо льняний макух управильнює травлення в жолудку.

Декуди селяни думають, що чим макух товстійший — тим ліпший. Тимчасом так воно не є. Бо в макухів цініться не олій, а як раз противно — пісні части, богаті в білковини. Тому чим ліпше витиснений макух — тим він ліпший. Треба тільки уважати, щоби не був перепражений або стухлий, бо такі макухи нічо не варті. Про макухи писали ми в 7. числі ґазети.

Полова з конюшини для курей.

В літі кури вештаються всюди та находять богато ріжних комах і червачків. Тому й несуться тоді добре. Але в зимі кури здані на те, що їм дасть господиня. А відомо, що наші господині ще не вміють годувати своїх курей мясною поживою. За границею кожда курка дістає 3 до 5 ґрамів такої паші на день. Звичайно вживають на таку поживу мясні відпадки і кров з різні або рибячу мучку. Але що робити, як нема під рукою ні одного ні другого і їх не можна ніде дістати? Тоді замість них можна ужити ґрису або макухів. Їх мішається разом з вареною бульбою, половою на так звану заминку. Замість ґрису або макухів можна таксамо добре давати полову з конюшини. Як її запарити окропом та домішати до заминки, то вона цілковито заступить мясну мучку. Тільки що полови треба далеко більше, як макухів чи ґрису, та ще більше, як потрібно булоб мясної муки. Як нема полови з конюшини, то замість неї можна домішувати до заминки запарених окропом потерух (трини) сіна. Зауважено, що кури годовані заминкою, до якої домішувано полову з конюшини, завсіди ліпше неслися, як без неї.

Одно питання.

Про що повинен памятати кождий передплатник „Народньої Справи“?

Відповідь:

1. Точно платити передплату.
2. Пильно читати „Народню Справу“.
3. Приєднувати нових передплатників.

Висилайте передплату та подавайте докладну адресу (імя, прізвище, село і почту)

Будуть конфіскувати та лицитувати муку.

Влада заборонила молоти іншу питльовану житну муку, як лише 70-процентову. Значить треба жито так питлювати щоби зі 100 кґ одержати принайменше 70 кґ муки Менше не сміє бути.

Лішу муку влада буде по 15. грудня конфіскувати (забирати без грошей) і продавати на лицитації. Але в лицитації не зможе брати участи хто небудь, лише такі люди, що зужиють її для себе, а не на спекуляцію, а також такі публичні установи, як шпиталі, вязниці, добродійні установи, захисти, бурси і т. д.

Де є тепер жнива?

Тепер є жнива в Арґентині і в Австралії і вже розпочалися. (Бо Австралія і Арґентина лежать далеко на полудні і там літо тоді, як в нас зима).

В обидвох цих країнах сподіються дуже добрих зборів, навіть ліпших від минулорічних. Вже тепер канадійські і австралійські збіжеві маґазини поспішно випродують решітки старого збіжжа, щоби мати місце на нове.

Та мимо добрих врожаїв не сподіються знижки цін, бо числять на більші закупи збіжжа для Індії, Китаю, і Совітського Союзу, де був неврожай і де вже зачинається ширити голод. Індії вже закупили велику кількість нової пшениці в Австралії.

Ревізія в Малашівцях.

Польські ґазети пишуть: В Малашівцях, повіт Тернопіль, була у кільканацяти господарів ревізія, бо поліція довідалась з ідкись, що селяне мають зброю. Газети запевняють, що при тій ревізії знайшла поліція щось 3 старосвітські револьвери, 1 дубельтівку і кільканадесять набоїв.

Ні на один день не перeривайте передплати!

Наші селяни люблять все собі легковажити та зі всім спізнятися. Спізняються і з висилкою передплати на часопис. У других часописів це можливе, але в „Народньої Справи“ ні. Бо „Народна Справа“ виразно писала та нераз це пригадувала, що право до допомоги має лише той передплатник, що був через цілий місяць передтим передплатником. Коли ж хтось чи забув, чи з недбальства не заплатив нової передплати, заки скінчиться попередна передплата, то тим самим тратить на буге право до допомоги і мусить знову чекати цілий місяць, щоби його другий раз набути

Тому пригадуємо це тепер, перед кінцем року всім нашим передплатникам. Хай ніхто, що заплатив передплату до кінця грудня, не отягається з вплатою нової передплати на 1929 р. Бо кому скінчиться теперішня передплата, а він зараз таки не заплатить другої, нової залеглої передплати, (хочби на 1 місяць) той на випадок нещастя не має права до допомоги. Навіть тоді, коли перерва триває лише день або два — передплатник тратить через цю перерву право до допомоги на цілий місяць.

Пригадуючи це, радимо всім нашим Передплатникам, щоби найдалі 28. грудня переказали дальшу передплату на 1929 рік. При цім просимо шановних передплатників, щоби відразу посилати гроші на більше місяців, найменше на три місяці. Бо дрібні передплатники забирають і нам богато часу та роботи та самі передплатники можуть легко забутися і через спізнену висилку дальшої передплати стратити не цілий місяць право до допомоги.

Висилаючи передплату повинні старатися приєднати принайменше одного передплатника. Бо чим більше буде передплатників, — тим лекше буде виплачувати допомоги та тим більшою буде наша „Народня Справа“.

Торбинка сміху.

Сура: Мошку, біжи по доктора, бо наша Рухля бавилася золотим і пілкнула його!

Мошко: Чи ти здуріла? Що то за ґешефт? Я маю дати докторови 10 золотих за то, аби виймив з Рухлі 1 зол.? Най уже пропаде той 1 золотий! (Ш).

—o—

Дозорець до арештанта, що часто сидить за злодійство? — Ви скінчили вже свою кару, і перепрашаю вас, бо я через помилку задержав вас один день довше в арешті.

Арештант: То не шкодить! На другий раз обтягнете мені той один день від кари.

—o—

Данило: Куме Гавриле, я чув, що вас учора викинули з читальні, бо ви прийшли пяні.

Гаврило: Та то нічо, що викинули, бо я вже й сам хотів іти геть!

—o—

Малий Іцко до Василька: — Слухай, Васильку! Кілько взяв доктор за то, що тобі вирвав один зуб?

Василько: Мама дали пять золотих!

Іцко: Пять золотих? За один зуб? Було дати мені пять золотих, то я бувби тобі всі зуби вирвав! (К).

—o—

— Куме Гнате, та корова, що я її купив у вас минулого року, недавно згинула!

— Ов, куме Василю! А в мене то їй ніколи таке не трафлялося!

—o—

Дівчинка до мами, що недавно мала другу дівчинку: — Мамо, купіть мені нову ляльку!

Мати: На що тобі нової, коли й та ще не стара?

Дівч.: — Тай я ще не стара, а ви маєте вже нову дитинку! (П.)

Відповіди редакції

В. Ш. з Б в справі позички. Зверніться до Земельного Гіпотечного Банку у Львові, вул. Підваля 7., який уділяє позичок від 500 зол. в гору на вексель, який можна по трьох місяцях продовжувати аж до року. Відсотки бере банк законні (12%) і ще невеликий добавок на заплачення адміністраційних коштів. Від кождих 500 зол. позички треба купити по одній акції Банку по зол. 30.

М Дуфанець з Гл. Коня не купуйте, хиба що маєте богато поля. Спробуйте вживати коров до роботи, так, як це роблять селяни в других краях. Тільки добре їх годуйте!

О Х Р. Думки гарні, але вірш ще заслабий. Вправляйтеся.

І. Д. Х. Дещо використаємо.

Господар з Янівки До допису про комісара подайте своє імя, бо ми мусимо знати імя дописувача хоча під дописом його не вмістимо. Як це все правда, то чого боїтеся?

Н. Семен, Закомаря. Помістимо, ждемо на місце.

К. Ліщ. Підмих. Дякуємо, помістимо і просимо на далі.

Передплата: В краю з почтовою пересилкою — На 3 місяці 3 зол.; — Річно 12 зол. — Для всіх заграничних країв річно 2 доляри, або їх вартість в иншій валюті. З Америки Канади, Бразилії і пр. країв Нового Світа приймається тільки річну передплату. — З Англії, Франції, Німеччини, Чехословаччини і др. европейських країв приймається найменше піврічну передплату.

Гроші: з краю належить посилати почтовими переказами, або чеками Почтової Каси Ощадности, ч. 408.687 а з загранці порученими листами на нашу адресу або: Земельний Банк Гіпотечний, Львів, вул. Підваля ч 7. з зазначенням: Для „Народньої Справи“. За зміну адреси платиться.

Оголошення: В рубриці: Місце 1 мм. високе одної редакційної шпальти коштує 50 сот. (сторінка має 3 шпальти). Дрібні оголошення: За одно слово або його місце 30 сот. Оголошення на 1 стор. 100%, а в тексті 50% дорожчі. Належитість за оголошення належить складати з гори або сейчас по оказанню доказового примірника. Оголошення з провінції приймається тільки за попереднім надісланням належитости або принайменше зачету. За оголошення редакція не відповідає.

Видає і за редакцію відповідає Іван Тиктор — З друкарні Ставропігійського Інституту у Львові